

Kıdem Tazminatı Hakkı Buharlaşıyor

Geçtiğimiz günlerde kıdem tazminatını ilgilendiren bir yasa taslağı basına servis edilmiş ve kamuoyunda çeşitli biçimlerde tartışmaya açılmıştır. Söz konusu yasa taslağı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından sahiplenilmemiştir. Milyonlarca çalışan açısından hayati öneme sahip bir konu olan Kıdem Tazminatı hakkındaki düzenleme; ne amaçla hazırladığı belli olmayan ve resmi makamlarca sahiplenilmeyen bir **“hazırlık”** belgesi şeklinde kamuoyuna sunulmuştur.

1936 yılından bu yana çalışma hayatımızda olan kıdem tazminatı, işveren tarafından işçinin işini kaybetmesi halinde yıpranma, işyerinde belirli bir süre çalışma ve yeni bir iş bulmada karşılaşılabileceği zorluklar göz önünde bulundurularak yapılan bir toplu ödeme türüdür.

Basında yer aldığı haliyle yasa taslağına göz atıldığında, kıdem tazminatı hakkını budayarak sermayenin üzerindeki **“maliyet yükünün”** kaldırılmanın hedeflendiği anlaşılmaktadır. Bu durum, işverenin işçinin hesabına yatırması gereken kıdem tazminatının hesaplanmasında **“ince ayarlı”** bir düzenleme ile sağlanmaktadır.

Taslak işçilerin kıdem primlerinin bir fona aktarılması ve bu fondaki birikimlerin belli kurallar çerçevesinde işçiye ödenmesi esasına dayanmaktadır. Oluşturulacak olan Fonun Yönetim Kurulunun da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının önerisi üzerine müşterek kararname ile en fazla işvereni temsil eden işveren konfederasyonu tarafından seçilen iki ve en fazla işçiyi temsil eden işçi konfederasyonunca seçilen bir üyeden oluşması planlanmaktadır.

Mevcut durumda bir işçi, bir yıllık emeği karşılığında bir aylık brüt kazancına denk gelen bir miktarda tazminatı hak etmektedir. Bunun maliyeti aylık %8.33'tür. Yeni düzenlemede ise işverenin fona yatıracığı prim %50 oranında düşürülerek %4 e indirilmesi öngörülmektedir.

Öte yandan, gelir kaybı sadece kesilen prim oranının düşmesinden de kaynaklanmayacaktır. Mevcut durumda işsizlik sigortası için işveren % 2, devlet % 1, işçi yüzde 1 prim öderken, fonla birlikte işverenin ve devletin payı %5'e düşürülmekte ancak işçinin prim kesintisi % 1 olarak devam etmektedir. Toplamda işsizlik sigortası kesintisi % 4'ten % 2'ye düşürülecektir.

Sonuçta işçinin işverene maliyeti % 7,16 oranında gerilemekte ve yalnızca 1,17'ye düşmekte, işçinin hak ettiği kıdem tazminatının yarısı ise budanmaktadır. Taslak adeta işverenin kar elde etmesi amacıyla düzenlenmiştir. Tabi ki bu durum işçinin hak ettiği "kazanım" üzerinden gerçekleşmektedir. Siyasi iktidarın yıllardır uyguladığı politikalarla söz konusu taslak bu anlamda büyük bir uyumluluk göstermektedir.

Yine mevcut durumda işçinin; haksız yere işten atılma, ölüm, emeklilik, iş yerinin kapanması, işçinin askere gitmesi, kadın işçinin evlenmesi, 15 yıl ve 3600 gününün dolması, sağlık durumunun çalışmaya elvermemesi gibi hallerde kıdem tazminatından yararlanma hakkı bulunmaktadır.

Tasarı kıdem tazminatı hakkını elde etme koşullarında büyük değişiklikler öngörmektedir. Örneğin, 15 yıl ve 3600 prim ödeme gün sayısının dolması halinde kıdem tazminatının ancak yarısı alınabilecektir. İşten atılan bir işçi 5 yıl süre ile işsiz kalırsa fondan tazminatını alabilecektir. Anlaşıla-

cağı üzere, işçinin yıllarca çalışarak almaya hak kazandığı kıdem tazminatı işverenin sermayesi olarak kullanılacak ve işçiye verilmeyecektir.

Milyonlarca çalışanın kıdem tazminatı hakkının kelimenin gerçek anlamı ile "**gasp**" edileceği bir yasal düzenlemenin basında "**ev almanın kolaylaşacağı**" yönünde haberleştirilmesi ise iktidar ve medya gücünün emek düşmanlığı konusundaki uyumunu da gözler önüne sermiştir.

Kıdem tazminatı hakkının hesaplanması, kullanımı ve fona aktarımı ile müdahale eden ve sermaye lehine yeniden oluşturan yasa tasarısı emekçiler açısından tam teşekküllü bir saldırı anlamı taşımaktadır.

Siyasi iktidar sermayenin ihtiyacı olan ve "**kati**" olarak tabir edilen emek süreçlerini "**esnekleştirmek**" istemektedir. Bu da sermayenin rekabet gücünün artırılması ve vahşi kapitalizmin tahsis edilmesi anlamına gelmektedir. Söz konusu tasarı ile kıdem tazminatı üzerinden gelişen saldırı geri püskürtülme zorundadır.

Üyelerinin büyük çoğunluğu ücretli çalışanlardan oluşan İnşaat Mühendisleri Odası "Kıdem Tazminatının İşçinin Bireysel Hesabına Yatırılması Hakkında Kanun Taslağı"ni reddetmektedir.

Kıdem tazminatı üzerinden çalışan kesime karşı yapılması planlanan saldırılara karşı emek güçleri ile omuz omuza mücadele ederek sözümüzü söylemeye devam edeceğiz.

Tasarı Bu Haliyle Yasalaşırsa;

- İşçinin kıdem tazminatı her ay brüt ücretin yüzde 4'ü oranında kesilip işveren tarafından fon hesabına yatırılacak.
- Kıdem tazminatı için artık 1 yıllık hizmet süresi yetmeyecek en az 10 yıl çalışmak gerekecek. (3600 gün)
- Bu şartları sağlayanlar tazminatının sadece yarısını çekebilecek. İkinci kez para çekimi içinse devamında 1800 günlük prim ödenmesi gerekecek.
- İşçi, sosyal bir hak olan tazminatının tamamını alabilmek için emekli olana kadar beklemek zorunda kalacak.
- Askere gidenler kıdem tazminatı alamayacak.
- Evlenip işten ayrılan kadın çalışanlar kıdem tazminatından yararlanamayacak.
- İşçi, iş yerinin kapanması durumunda veya işverenin iflası halinde kıdem tazminatı alamayacak.
- Sağlık durumunu çalışmaya elvermediği için zorunlu olarak işten ayrılmak durumunda kalanlar kıdem tazminatını alamayacak.
- Prim ödeme gün sayısını doldurmuş olan ve yaşının gelmesini bekleyenler kıdem tazminatını isteme hakkına sahip değilken, bu kişilerin parası yaşı dolana kadar fonda kalacak.